

այդ խնդրոյն մէջ, հետեւաբար և տարբեր ան-
կիւններէ կատարուած ո ե է նկատողութիւն
անհիմն է և անճիշդ:

*

Զարմանք միայն կը զգանք տեսնելով որ
Պարոնիկեանի առաքելութեան հարցը տակաւին
կը թուի զրադեցնել հանրային կարծիքը, մինչ
այդ խնդիրը վերջնապէս փակուած պէտք է ըլ-
լար Եփրեմեան ճեմարանէ հոյակապ տնօրէն
ներքեւ քանի մը, այսինքն հինգ կամ վեց, տը-
ղաքներ հաւաքելու միայն յանգած փոքրիկ ձեռ-
նարկին ծանօթ պայմաններու մէջ վերջնապէս
ետքը — Հրապարակաւ պատասխանած ըլլալու
համար նոյն ատեն լեփօնուօի առաքելութեան
կողմէ Ս. Աթոսիս ևս զրկուած չըջարեալական
հարցումին, ի դէպ կը նկատենք յայտարարել
թէ երուսաղէմի պատրիարքութիւնը ոչ մէկ յա-
րաբերութիւն ունի Պարոնիկեանի ներկայա-
ցուած այդ Գերման — Հայ առաքելութեան գոր-
ծին հետ, և ոչ ալ ո ե է յանձնառութիւն՝ անոր
հանդէպ Ս. Պատրիարքը, եգիպտոսի առաջնորդ
եղած միջոցին, զեռ երկու տարի առաջ, երո-
սայի մէջ հայ եկեղեցական կրթութեան կայանի
մը գոյութեան լոյճէն ոգևորուած, պահ մը չըփ-
ման մէջ մտած էր արդարեւ Պարոնիկեանի հետ,
բայց, յետ տեսակցութեանց և բանակցութեանց,
այդ գործին մասին իր համոզումը վերջնապէս
կազմել է ետքը, խզած է ամէն յարաբերութիւն՝
անոր հետ կապ ունեցող որ ե է անձի հետ, և չի
կարծեր որ մեր եկեղեցւոյ նուիրապետական Ա-
թոսներէն ո ե է մին պիտի ուզէր քաջալերել
այդ ձեռնարկը:

*

Պարկեշտ, աղնիւ և խղճամիտ դատարարակի
և ուսուցչի ամենէն մաքուր տիպարներէն մին
եղած է մեր մէջ Պ. Սերոբէ Պետրոսեան, որուն
յիստման կրթական գործունէութեան յորել-
եանը պիտի տեսնուի ամօրոյ 15 ին, Աղբըսան-
դրիոյ մէջ և իր աշակերտները, որոնցմէ վերապ-
րողներն իսկ հարիւրներով կը հաշուուին զեռ
այսօր, վստահ ենք թէ այդ օրը ճշմարիտ գորո-
վով և անվերապահ երախտագիտութեամբ պիտի
յիւնն զինքը:

Իր ամբողջ գործունէութեան ընթացքին, որ
Յէս դարէն ալ քանի մը տարիներ աւելի տեւած
է ցայսօր, իր միակ նշանաբանն է եղած աննա-
խանձ և անխոնջ նուիրումի սկզբունքը: Իր սա-
ներուն տուած է անիկա միշտ իր ունեցածէն
ալ աւելին. ու մտաւորականին հետ, ու նոյն
իսկ աւելի, բարոյականին է եղած իր ուսուցու-
մին մեթոտը: Իր աշակերտները ամէն բանէ ա-
ւելի իր հոգին այսինքն նկարագրին վրայ է որ
հիացած են անոր մէջ: Կատարեալապէս արժանի
է ան յարգալից Եփրոյ այն արտայայտութիւն-
ներուն, որոնցմով յորելիական տօնը պիտի
պսակէ իր ալեղարդ և ամբիժ նակատը:

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Երուսաղէմի Պատրիարք

Ամենապաշխ

Տ. Թորգոմ Արքեպիսկոպոսին

Ազգային եկեղեցական Ժողովը, որ
զումարեցաւ Մայր Աթոս Ս. Էջմիածնում,
ի ներկայութեան 80 ձայնի իրաւունքով
72 հոգեւորական և աշխարհական պատ-
գամաւորաց տարւոյս նոյնմբերի 10-12 ը,
1. Իր ամսիս 12 ի նիստում՝ Մայր
Տաճարի մէջ ընտրեց Տեղակալ Տ. Խորէն
Արքեպիսկոպոսին յաջորդ Ս. Լուսաւորչի
Աթոսին, որ ըստ խնդրոյ Ժողովոյն, ըն-
դունեց հայրապետական օծումն նոյնմբերի
13 ին:

2. Ամսիս 10-11 ի իր նիստին մէջ լը-
սելուց զկնի Գերագոյն Հ. Խորհրդի զոր-
ծունէութեան, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ
Բարեկարգութեան սահմանադրութեան եւ
Մայր Աթոսի նիւթական անձուկ վիճակի
մասին Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի զեկոյց-
ները, որոնց Ա. Զգուշաւոր վերաքննու-
թեան ենթարկել առաջին երկու խնդիր-
ները Տ. Կաթողիկոսի Տանն Կիլիկիոյ,
Երուսաղէմի և Կ. Պոլսոյ Պատրիարքու-
թեանց, առաջնորդութեանց և ազգային
հոգեւոր այլ հաստատութեանց մասնակցու-
թեամբ և ապա միայն յաջորդ ընդհանուր
Ժողովի վերահասութեան ուղարկել: Բ. մեր
եկեղեցւոյ բոլոր և առանձնապէս արտա-
սահմանեան թեմերի ուշադրութեան և հո-
գացողութեան յանձնել Մայր Աթոսի նիւ-
թական պահպանութեան գործը:

3. Հայրապետական ընտրութիւնից
յետոյ, նոյն նիստում Ժողովը Գերագոյն
Հոգեւոր Խորհրդի կազմը սահմանեց վեց
հոգւոյ, 4 ը հոգեւորական և 2 ը աշխար-
հական: Ժողովի ընտրութեամբ անգամա-
կցութեան կոչուեցան Տ. Գարեգին Արք-
եպիսկոպոս Յովսէփեան, Տ. Գէորգ Արք-
եպիսկոպոս Զէօրէքեան, Տ. Արտակ Ե-
պիսկոպոս Սմբատեան և Տ. Արսէն Եպիս-
կոպոս Ղաւանդ: Պարբերաբար հրաւիր-
ուելու են յանգամակցութիւն խորհրդի
հայրապետական ընտրութեան Ժողովի աշ-

խարհական պատգամաւորներէ ցանկից երկու անձն։

Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը հաղորդելով այս մասին Ձերդ Ամենապատուութեան, նաեւ յարակցում է, որ ժողովը ընթացքի և հայրապետական ընտրութեան լրիւ տեղեկագիրը կ'ուղարկուի Ձեզ իր ժամանակին։

Անդամ Գեր. Հոգ. Խորհրդի՝

Ողջունելու եղբայրական սիրոյ

խ. աղօթակից՝

Արսէն Նպս. Ղլսնեան

Քարտուղար՝ Յ. Գոչարեան

Ամենապատիւ

Տ. Տ. Թորգոմ Սրբազան Արքեպիսկոպոս

Պատրիարք Ս. Երուսաղեմի

և

Պատուաւման Անդամ

Պաղեսիսի Հայ Հասարակութեան

Ս. Երուսաղեմ

Հանգիստ ճամբորդութեամբ Նոյեմ. 7ին Երեւան հասաւ, և Նոյեմ. 10ին սկսող եկեղեցական Համագումարի ժողովներուն ներկայ եղաւ։ Նոյեմ. 12ին Երուսաղէմի Պատրիարքութեան տուած հեռագրովս հաղորդած էի թէ Տ. Տ. Խորէն Սրբազան Արքեպիսկոպոս Ամենայն Հայոց Մայրապոյն Պատրիարք և Կաթողիկոս ընտրուած է և յաջորդ օրը օծումը պիտի տեղի ունենայ։

Նոյեմ. 13ին Կիրակի օրը Կաթողիկոսական տոաջին պատարագը և օծումը տեղի ունեցաւ բարեպաշտ ժողովուրդի մեծ բաղմութեան ներկայութեամբ։

Խորհրդային Հայաստանի կառավարութիւնը պատուիրակներու ճամբորդութեան արտօնութեան և դիւրութեան համար ամէն ջանք ըրած էր, և պատուիրակներու հանգիստին և սնունդին համար թէ նիւթապէս և թէ լաւագոյն տեսակ պարէններով վանքին օժանդակած էր. պատուիրակները ամէն կերպ ազատութիւն կը վայելէին, ամէն կերպով շնորհաւորելի է Հայ-Կառավարութիւնը, որուն համար Համագումարը գրաւոր ներկայացուց իր շնորհակալութեան ուղերձը։

Արտասահմանէն մինակ 2 կրօնական

և 5 աշխարհական պատուիրակ հասած էին։

Դժուար է հոս ժողովին բոլոր մասնաւոր մասնութիւնները յառաջ բերել այս երկտող զրութեամբ։ Հոգեւոր Գերագոյն Նորնախարար Խորհուրդը կ'ամ Արարատի բացառիկ թիւով մը և և կ'ամ արտասահմանեան թերթի մը միջոցաւ հրատարակութեան պիտի տայ այդ ամէնը։

Մեծ էր փափաքս Հայաստանի տեսնելու, Պաղեսիսի ժողովուրդին ինձ վրտանած պատուարեր պաշտօնը պատճառ և զաւ փափաքիս հասնելու որուն համար երախտապարտ եմ։

Հայաստանը արդիւնաբերական և շինարարական աշխատութեան լծուած է։ Երեւանը նոր շէնքերով անճանաչելի դարձած է։ Հայաստանի մէջ աշխատող բազուկներու և մասնագէտ արհեստագործներու միշտ պէտք կայ։

Ինձի համար ցանկալի էր տեսնել բովանդակ Հայաստանը ինչ որ հնարաւոր չեղաւ, Հայաստանի խիստ ձմեռը այս տարի կանուխ սկսելուն պատճառաւ։ Որչափ որ ալ Հայ-Կառավարութեանն արտօնութիւն ունեցայ աւելի մնալու, բայց առողջութիւնս կատարեալ չլլալուն ստիպուեցայ շուտով մեկնելու։

Կրկին յայտնելով շնորհակալութիւնս Պաղեսիսի Հայ ժողովուրդին։

Մնամ յարգանքօք

Պատմաւոր Պաղեսիսի

Թ. Մառմանեան

ԿԻՂԻՊԻՈՅ

ՊԵՃԱՇՆՈՐՉ Տ. ԲԱՐԳԷՆ Ս.

ԱՌՈՒԱԿԻՅ ԿԱՌՈՂԻԿՈՍՈՒՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. Աթոռիս Միաբանութիւնը նախորդ տարւոյ վերջին եօթնեակին մէջ բախտ ունեցաւ Ս. Յակոբայ նախարարական յարկին տակ ընդունելու Վեհ. Տ. Բարդէն Սրբազան Կաթողիկոսը, որ Եղիպտոսէն ցամաքի ճամբով Պէյրութ վերադառնալուն առթիւ հաճած էր պատուել ամէնքս իր շնորհաբեր այցելութեամբը։ Ն. Սրբութիւնը, ոչ միայն իրեւ և կեկեղեցական նախարարութեան բարձրագոյն աստիճանաւոր մը, այլ նաեւ իրեւ անձնային հոգեւորական մը, որ հոգեւոր Դուրեան Սրբազան Պատրիարքի օ-

րով, թերթիս խմբագրապետութեան և ժառանգաւորաց Վարժարանի և Ընծայարանի ուսուցչութեան պաշտօններով արդիւնալից գործունէութիւն մը ունեցած էր այստեղ վեց տարիներ, ամենուս ջերմ սիրոյն եւ խոր յարգանքի իրաւունքին տիրացած ըլլալով, ողջունուեցաւ խանդավառ ոգեւորութեամբ:

Գահիրէէն հեռագրաւ լուր ստացած ըլլալով թէ Դեկտ. 26 Բշ. ի երեկոյն չագեկառքով Վեհը մեկնած է գէպի Ս. Քաղաքս, յաջորդ առաւօտ կանուխ Լիւզ ընդ առաջ փութացին Տ. Տ. Վրթանէս, Գէորգ, Սիոն, Դաւիթ, Պարգե վարդապետներ և Դիւանապետ Պր. Կ. Նուրեան եւ Բարեգործական Միութեան տեղական ժողովի և Երուսաղէմի հայրենակցական միութեանց կողմէ բազմաթիւ պատուիրակներ. հոն էին նաեւ Տ. Ներսէս վրդ., Յօսպէի վանուց Տեսուչը, և Տ. Եսայի վրդ.: Ասոնց ամենուն ընկերակցութեամբ, աւելի քան տասն ինքնաշարժներով, Ն. Սրբութիւնը ժամը 8.30 ին ժամանց Երուսաղէմ, ուղղակի վանուց աւազ դրան առջև: Հոս, Ս. Պատրիարքը, Լուսարարապետ Տ. Մեսրոպ, Փոխանորդ Տ. Մկրտիչ և Տնօրէն Ժողովի ատենապետ Տ. Սմբատ Սրբազաններու հետ ընդունեց Ս. Կաթողիկոսը յարգալից ողջագուրմամբ, առաջնորդեց զայն ի գլուխ միաբանական թափօրին, որ պատրաստ կը սպասէր ներքին մեծ բակին մէջ, և ինքն ելաւ պատրիարքարան: Ն. Սրբութիւնը հանգիստաւ «Հրաշափառ»ով մօտ գործեց ի Մայր Տաճար. երկրպագութեան ուխտը կատարեց և խնկարկեց նախ Ս. Գըլխադրի մատուռին մէջ, մինչ զպիւրները կ'երգէին Որդուց Որոտման շարականը «Որ էնն յէութեան»: յետոյ «Ուրախ լեր Ս. Եկեղեցի» օրհներգութեամբ ուղղուեցաւ մեծ դասի ատենը, ուր պատշաճ սաղմոսի և աղօթքներու ընթերցումէն վերջ ողջոյնի հակիրճ և սրտազին խօսք ուղղեց Միաբանութեան և ժողովուրդի ներկայ խումն բազմութեան, և «Պահպանիչ»ով օրհնելէ վերջ ամէնքը, նոյն թափօրով առաջնորդուեցաւ պատրիարքարան: Միաբանութիւնը և աշակերտք այդ միջոցին ցնծապիւն կ'երգէին Կիլիկիոյ երգը. «Երբոր բացուին դռներն յուսոյ»:

Պատրիարքարանի սրահի դրան առջև

Ս. Պատրիարքը դարձեալ զիմաւորեց Ն. Սրբութիւնը, և ամէնքը կարգաւ մօտն մեծ դահլիճը, որ լուսազարդուած էր համակ: Ս. Պատրիարքը բարի գալստեան սրտազեղ ուղերձ մ'ըրաւ հոն Վեհին, յայտնելով թէ ո՛րքան ուրախ էին ամէնքը իր այս հոգեւոր այցելութեան առթիւ: Ս. Կաթողիկոսը պատասխանեց ջերմ սիրոյ բառերով. ըսաւ թէ ինք եղբայրական պարտականութիւն կը զգար աւելի կանուխ անձամբ գալ և շնորհաւորել Ս. Պատրիարքը իր աթոռին վրայ, ոչ միայն որովհետեւ Ն. Ամենապատուութիւնը հաճած էր ներկայ լինիլ իր ձեռնադրութեանը և իր անձին ու խօսքին հմայքովը աւելցնել շուքը այն հոգեւոր հանդէսին, այլ որովհետեւ արժանապէս բարձրացած էր իր և ամենուն մեծ ուսուցչին յաջորդութեան զիրքին, բայց եթէ պարագայից բերմամբ չէր կարողացած ժամանակին կատարել այդ պարտքը, հիմակ ուրախ էր որ կուգար խնդակցիլ իրեն և պատ. Միաբանութեան, մէկ տարուայ կարճ միջոցին ձեռք բերուած գովելի արդիւնքներուն և Ս. Աթոռոյ ներքին պայծառութեան և տնտեսական տպահովութեան: Գովեց այդ առթիւ ամբողջ Միաբանութեան ևս յոյց տուած սրտակից ջանադրութիւնը և համերաշխ օգին, և գնահատանքով յիշեց Վեսմ. Ոսկան Պէյ Մարտիկեանի կողմէ այս առթիւ կատարուած աշխատանքը. «Ես վստահ եմ թէ, աւելցուց, օր մը, ինչ որ ալ ըլլայ, Ս. Յակոբն է որ պիտի գլուխ և առաջնորդ կանգնի այն գործին զոր կոչուած է կատարել Հայաստանեայց Եկեղեցին»: Օրհնեց բովանդակ Միաբանութիւնը, բարեմաղթելով լաւագոյն և բարգաւաճ օրերու յաջողութիւններ:

Նոյն օրն իսկ, իրիկնադէմին, Ս. Պատրիարքին և Միաբանութեան հետ, փութաց հոգելոյս Դուրեան Սրբազանի գերեզմանը, ուր կատարուեցաւ Հոգեհոնգստեան պաշտօն, և անձամբ դրաւ ծաղկեփունջ մը երանաշնորհ ուսուցչապետին դալորազարդ հողակոյտին վրայ:

Յաջորդ երկու օրերը, Դշ. և Եշ., Ն. Սրբութիւնը անցուց Ս. Պատրիարքին և Միաբանութեան հետ փոխարէն այցելութեանց և տեսութեանց զրազումներով:

Ուրբաթ, 30 Դեկտ., կէսօրէ առաջ

Ս. Պատրիարքին և Սրբազան Եպիսկոպոսաց ընկերակցութեամբ այցելեց Ժառանգաւորաց վարժարանը և սարկաւագաց Ընծայարանի բաժինը. ուր ընդունուեցաւ ջերմ ոգևորութեամբ և երգերով. Տեսուչ Տ. Տիրան վրդ. ի ուղերձին պատասխանելով հայրական խրատխօսութիւն մ'ըրաւ եկեղեցական սաներու: Յետոյ, սարկաւագաց դասարանին մէջ նոյնպէս, սրտաշոյզ զգացմամբ խօսեցաւ յորդորական մը, որուն ի պատասխան՝ Հրանդ սարկաւագ, յանուն իր ընկերներուն պատասխանեց որդիական խանդաղատանքով: Ժառանգաւորաց վարժարանին առջև Ն. Ս. և Ս. Պատրիարքը և բոլոր ներկայ միաբանք, ուսուցիչք և աշակերտները խմբովին լուսանկարուեցան: Յետոյ այցելեց Թարգմանչաց Նախակրթարանը և Մանկապարտէզը, ուր կը դաստիարակուին աւելի քան չորս հարիւր սաներ, երկու սեռէ, ամէնքն ալ քաղաքացի և գաղթական ազգայնոց զաւակները: Տեսուչ Տ. Կիրեղ վրդ. ի ուղերձէն և փոքրիկներուն արտասանութենէն և երգերէն ետքը, Ն. Ս. և Ս. Պատրիարքը գոհունակութեան և սիրոյ խօսքեր ուղղեցին փոքրիկներուն, օրհնելով գանձնք սրտազինս:

Տ. Կաթողիկոսը, Դեկտ. 30ի Ուրբաթ երեկոյին, Տ. Մեսրոպ և Տ. Սմբատ Սրբազաններու և և զից վարդապետաց առաջնորդութեամբ իջաւ Մայր Տաճար, և նախագահեց Ս. Յակոբ Մծբնայ հայրապետի նախատեսակին. ձախակողմեան դասի զուլոյսը պատրաստուած էր բարձրադիր Գահ Աթոռ մը, ուր բազմեցաւ Ն. Սրբութիւնը:

Յաջորդ օրը, Եր. 31 Դեկտ. ամբողջ միաբանութեան առաջնորդութեամբ «Հրաշափառ»ով գնաց ի Ս. Յարութիւն և Ս. Դերեկմանի վրայ երկրպագութեան ուխտ կատարելէ և թափօրի շրջան մը բոլորելէ վերջ ելաւ մեր Գողգոթայի վերնամաստունը, ուր նախագահեց կիրակամտի ժամերգութեանց: Թէեւ իրաւակիրք երեք ազգերէն իւրաքանչիւրը տարուան մէջ հինգ անգամ միայն կանոնապէս իրաւունք ունին հանդիսաւոր թափօրով մտնելու ի Ս. Յարութիւն, բայց այդ արտօնութիւնը բացառաբար կը շնորհուի ամէն մէկին՝ իր և կեղեցիին պատկանող նուիրապետական բարձրագոյն աստիճանաւորի մը, պատրի-

արքի կամ կարտինալի, այցելութեան միջոցին ևս: Ուրախալի է որ Տ. Բարդէն Կաթողիկոսի այս այցլին առթիւ, միւս երկու ազգերը ոչ միայն իսկոյն ցոյց տուին ամէն բարեյօժարութիւն, այլ նաեւ մասնաւոր լուսագարդութեամբ պատուեցին բարձրաստիճան հիւրը:

Ն. Ս. յաջորդ օրը, Կիրակի, 1 Յունուար, հայրապետական շուքով պատարագեց Ս. Յակոբայ տաճարին մէջ, և քարոզեց հզօր շունչով և ինքնայատուկ պերճախօսութեամբ. բնաբան առնելով «Ոչ ոք արկանէ ձեռն զմօճով և հայիցի յետս» և «Զատ ի յետոյսն մոռացեալ ի յառաջագէմսն նկրտիմ» աւետարանական և առաքելական խօսքերը:

Բացատրեց թէ քրիստոնէական կեանքը բարոյական անդուլ յառաջդիմութեան կեանքն է միայն. ճշմարիտ քրիստոնեան, առանց արբենալու անցեալին յաջորդութիւններէն կամ վհատելու անոր ձախտղանքներէն, պէտք է անդեղ և ուղղուի և անսայթաք ընթանայ զէպի բարոյական կատարելութեան այն սեւեռակէտը, զոր Աւետարանը կը զնէ իր առջև: Բոլոր մեծ և արդիւնալից կեանքերը այդ կերպով է որ գոյացած և զարգացած են: Առանց այդ ոգիին, անկարելի պիտի ըլլար ոչ ապրիլ և ոչ ըմբռնել քրիստոնէական որևէ գործունէութիւն:

Երեկոյին, ի պատիւ իրեն՝ միաբանական սեղանին մէջ կատարուեցաւ ընդհանուր ըրթիւք, որու միջոցին նախ Ս. Պատրիարքը և յետոյ ինքը, Ս. Կաթողիկոսը իրենց տպաւորիչ և սիրուն սփիւններով ոգևորեցին ամէնքը, մին «սիրոյ ճաշին խորհուրդը մատնանշելով անոր մէջ, և միւսը «ճառալուծական սեղանին պատկերը նկատելով զայն: Երկուքն ալ խօսեցան զլաժուած հոգւով, երկուքն ալ ոգեկոչեցին այս Տան ճառալուծեան, և անոր միջոցաւ Ազգին ու եկեղեցիին ճառալուծեան մէջ անուն և արդիւնք ունեցող զէմքերը, մինչև անոնց ամէնէն վերջինը, իրենց ամենասիրելի և անմոռանալի Հայրը և ուսուցչապետը: Ամէնքը երգեցին նախ Ս. Աթոռայ շարականը և ի վերջոյ կրկնելով երգը:

Բշ., 2 Յուն., Վեհը, ընկերակցութեամբ Տ. Մեսրոպ Սրբազանի գնաց Բեթ-

ղեկնէմ, և հանդիսաւոր թափորով ուխտ կատարեց Փրկչին Մենդեան այրին վրայ:

Պարտաւորուած ըլլալով Ս. Մենդեան տօնէն առաջ գտնուել իր պաշտօնատեղին, Վեհ. Տ. Բարգէն Ս. Կոթողիկոս Յունուաւրի 4ին, Դշ. առաւօտեան կանուխ մեկնեցաւ դէպի Պէյրութ, իր հետ ունենալով Տ. Նորայր վրդ. ք: Ն. Ս. Մայր Տաճարին մէջ նախ իր ուխտն ըրաւ Դիւսաղրի մատուոյն մէջ, որ «Տէր ուղղեա՛ր» ի ճանապարհորդական կարգ մը եւս կատարուեցաւ. յետոյ, Աւագ Խորանի տոջն ևս ազօթելէ վերջ, ամբողջ Միաբանութեան և աշակերտաց թափորով առաջնորդուեցաւ վանքի աւագ դուռը, ուր օրհնելէ վերջ ամէնքը, որոնք ողջերթի իրենց տղհամբոյրը կը մատուցանէին, ճամբայ ելու աւանդուն սրտազգաց մեծարանքներուն մէջ:

ՎԱՐՁԱԿԱՆ, ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ

ԵՒ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ս. Աթոռոյ Տնօրէն Ժողովը անցեալ Դեկտ. ամսոյ ընթացքին ուխտ անգամ գումարուեցաւ իբր. Վարդական Մարմին և զբաղեցաւ կարգապահական և մատակարարական գործերու կարգադրութեամբ, տնօրինութիւններ կատարեց կալուածական նորոգութեանց, միջբանոցներու շինութեան առթիւ տեղւոյն քաղաքացիութեան հետ համաձայնութեան, Յոսպէի վերջերս հրկիզուած փոքրիկ մէկ կալուածին անյապաղ վերաշինութեան, և Ս. Քաղաքի մէջ կառուցուող յարկարաժիններու մասին շինուածական ճշգրտութեամբ խնդրներով. տնօրինութիւններ կատարեց Վեհ. Բարգէն Ս. Կոթողիկոսի ընդունուութեան արարողութեանց վերաբերմամբ. եւ քննելէ վերջ երկիցս դասալիք Աւետիս Սարգսաւագ Անսրլիանի հարցը, կարգաւոյժ հռչակելով խապաւ լսարեց զայն եկեղեցական ասպարէզէն: Իսկ իբր կրօն. ատեան չորս անգամ՝ նիստ ընելով՝ տնօրինութիւններ կատարեց ընտանեկան, ամուսնական հարցերու մասին:

● Դեկտ. 15, եւ 20 ի գշ. օրերը երկիցս նիստ սենեցաւ Միաբանական Ընդհ. Ժողովը, և զբաղեցաւ վաճառելի կալուածներու վերաբերմամբ այդ առթիւ նախապէս կազմուած Յանձնաժողովին տեղեկագրին և Պատրիարքարանի գործոց մասին Տնօրէն Ժողովէն բերուած առաջարկին նկատառումով և իր վերջնական որոշումները տալով այդ մասին, անոնց գործադրութիւնը յանձնեց Տնօրէն Ժողովին:

Ջրաղեցաւ նաև Տ. Նորայր Վարդապետի Տնօրէն Ժողովէ հրաժարականով, զոր մերժեց, և վճռեց անոր հաստատումը՝ օրինապէս իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ:

Այս վերջին նիստին մէջ, ուր ներկայ էր նաև Ոսկան Պէյ Մարտիկեան, Ս. Պատրիարքը ծանուցանելով Ժողովին թէ քանի մը օրէն պիտի մեկնի Ն. Վսեմութիւնը, իր և Միաբանութեան անսահման գոհունակութիւնը յայտնեց հրապարակաւ՝ անոր կատարած ութամսեայ անխնայ և արդիւնաւոր ծառայութեանց համար յոգուտ Ս. Աթոռոյ. յոյժ գնահատական բառերով գովեստն ըրաւ անոր արգասիքական լուրջ նկարագրին, և սիրողարար աւելցուց թէ անոր մեկնումը ինքը կը նկատէ ձմեռնային արձակուրդի առթիւ ժամանակաւոր բացակայութիւն մը միայն, և յոյս յայտնեց թէ յառաջիկայ դարուներին, ճիճեռնակներու դարձէն ալ առաջ վերստին մեր մէջ պիտի ողջենանք զինքը, իր շարունակումին մղելու համար այնքան յաջողապէս սկսած իր գործը: Այս մտօք և նորնքան սիրալիր բառերով արտայայտուեցան նաև Տնօրէն Ժողովի ատենապետ Տ. Սմբատ Սրբազան և Ընդհ. Ժողովի ատենապետ Տ. Սիւն Վարդապետ, որ յաւարտ իր խօսքերուն հրաւիրեց Ժողովը յոտնկայս իր երախտագիտութիւնը յայտնել Ս. Յակոբայ բարեկամ Բարերարին Ն. Վսեմութիւն, յայտնապէս զգածուած՝ Միաբանութեան և իր Սրբազան Պետին այս վերաբերմունքէն, շնորհակալութեան գեղեցիկ ուղերձ մ'ըրաւ. բարձրօրէն գովեց Միաբանութեան համերաշխ ոգին և անտրտունջ այն կեցուածքը, որով ինչպէս նախանձախնդիր եղած է ան միշտ Ս. Տեղեցաւ արգասիք իրաւանց պահպանութեան, յոյնպէս և այժմ հազածու կը լինի անոր տնտեսական վերականգնումին՝ ի զին ծանր զոհողութեանց: Վերլուծական ակնարկով մը անդրադարձաւ ի վաղուց անտի եղած պարտքի գոյաւորման և բարձման վիճակներուն, և յատկաւ մտ ըմբռնումով մատնանիլ ըրաւ այդ վերջին ընդմիջութեան դարմանը: Վստահութիւն յայտնեց թէ եղած կարգադրութիւնները արմատական պիտի լինին Ս. Պատրիարքին և Պատ. Միաբանութեան անդեղեւ ջանադրութեանց շնորհիւ. ըսաւ, ի վերջոյ, թէ իր սիրտը Հայ-Ներուսապէմի հետ է միշտ, որմէ մարմնով միայն կը բաժնուի և առժամարար, և այլն:

Այս վերջին յայտարարութեան վրայ, Ս. Պատրիարքը իջաւ իր Աթոռէն, և, ամէնուն սրտագին յաւգման առջեւ, համբուրեց Ն. Վսեմութեան ճակատը, մինչ նա յարգանքով կը խոնարհէր ի Ս. Աջ Ն. Ամենապատուութեան:

Պատրիարքարանի մեծ զահլիճին ջահադարդ կամարները քիչ անգամ լեցուած էին բերկրանքի այն անոյշ միմուրտութիւն, զոր կը պարզէր այդ յիշատակելի պահը: Ս. Յակոբեանց դարաւոր այս նուիրական Տուրը հպարտ է Ոսկան Պէյ Մարտիկեանի մաքուր բարեկամութեամբը, և կ'ըզմայ միայն որ Ն. Վսեմութիւն ևս երջանիկ լինի իր հոն սկսած գործին լիուլի արդիւնաւորումովը:

● Եւ. 1 Դեկտ. — Ն. Ամենապատուութեան պատրիարքական պաշտօնավարութեան առաջին տարին կը լրանար այսօր: Հակառակ որ ինքը

արգելած էր այս առթիւ եկեղեցական, ժողովական և կոլեկտիւ որևէ հանդիսակատարութիւն, երեկոյին՝ ամբողջ Միաբանութիւնը եւ աշակերտութիւնը յանակնդայս հաւաքուեցան պատրիարքարանի մեծ դահլիճին մէջ, իրենց շնորհաւորութիւնները եւ բարեմաղթանքը ներկայացնելու համար գէթ առտնին մտերմութեան պարզ ձևով մը Պարտաւորուած՝ չմերժելու ըզգացումներու այս սրտագին արտայայտութիւնը, Ս. Պատրիարքը մտաւ դահլիճը. Տնօրէն ժողովոյ առննապետ Տ. Սմբատ Սրբազան սրտաբուխ ուղերձով մը ամենուն շնորհաւորութիւնն ու բարեմաղթանքները ներկայացուց, որուն ի պատասխան Ս. Պատրիարքը մատոյց իր ջերմ շնորհակալութիւնը, «Մեր եղբայրութեան դրութիւնը կրօնական հասարակապետութեան կեանք մըն է, բնաւ, և իմ բրածը ոչ թէ իշխանութիւնն այլ առաջնորդութիւնն է մըն է միայն. ինչ որ յարգիւնս եկաւ այս առաջին տարին մէջ իսկ, ամբողջ միաբանութեան համերաշխ ոգին գործն է միայն. պէտք է տեւէ այդ ոգին, որպէսզի իրապէս փառաւորութիւն այս Տունը կանգուն պահող այն սկզբունքը որ Ազգին եւ եկեղեցին զոյգ զապաւարներու միաւորեալ կեանքն է ստեղծ: Աշակերտները երգեցին Ն. Ամենապատուութեան ձօնուած երգը եւ ինքը օրհնութեամբ վերջ տուաւ այս գումարումին:

● Ուր. 2 Դեկտ. — Ս. Պատրիարքը, ընկերակցութեամբ Տ. Դաւիթ վրդ. և զիւանապետ Պ. Նուրեանի, երկօրեայ օգափոխութեան մը համար մեկնեցաւ Յոպպէ. ուղղակի գնաց Թէլ-Ալիօի քրիստոնէական աշխատանոցը, տեղեկանալու համար հոն զրկուած շինուածքարներու քննութեան արդիւնքին. գիշերեց Յոպպէի մեր վանքը. յաջորդ օրը այցելեց տեղւոյն ազգային վարժարանը եւ Ղպտինքու վանքը. կիրակի քարոզեց տեղւոյն Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյն մէջ, ուր ամբողջ ժամերգութեան եւ Ս. Պատարագի միջոցին ներկայ գտնուեցան Ղպտինքու երեսնադէմի եպիսկոպոսը, Տ. Վասիլիոս Սրբազան, իր կղերին հետ: Բշ. վերադարձաւ Երուսաղէմ:

● Դշ. 7 Դեկտ. — Ստացուեցաւ լուսանկարչութեան քաղմագրութեան գործիքը, զոր Բարեգործական Ընդհ. Միութիւնն Բարիդի կեդրոնը, իրեն եղած յանձնարարութեան լրաց, տրամադրած էր մեղ. Ս. Աթոռոյս ձեռագրատան մէջ եղած կարգ մը հայ գաւառաբարբառներու բառարաններուն պատճենները տրամադրելու համար բանասէր Պ. Հր. Աճառեանի, որ այս միջոցին կը պատրաստէ ընդհ. հայ գաւառաբարբառներու մեծ բառարան մը:

● Ուր. 8 Դեկտ. — Ամբիկեան Փոխ Հիւպատոս Մր. Պէլէֆօրտ այցելեց Ս. Պատրիարք Հօր:

● Կիր. 11 Դեկտ. — Ս. Պատրիարքը և Ոսկան Պէյ, Տ. Տրգատ և Տ. Եղիշէ վարդապետներու հետ գացին Բերբուն եւ վերադարձան երեկոյին:

— Իր մօտալուտ մեկնումին առթիւ, այս երեկոյան ընթերցող պատուոյ սեղանի էր վե-

րածուած ի մեծարան Ոսկան Պէյի: Ներկայ էին բոլոր միաբանութիւնը եւ աշակերտութիւնը. խօսեցաւ նախ Ս. Պատրիարքը, որ թուելով Ն. Վսեմութեան ծառայութիւնները, ի մէջ այլոց՝ ըսաւ. «Օգնեց նա մեզի իր աղանդով. այդ բառը կրկին իմաստ ունի շատ մը լեզուներու և մերինն մէջ, իմացական եւ նիւթական. Ոսկան Պէյի վրայ մենք զայն հոս տեսանք առաջին նշանակութեամբ մանաւանդ, մենք օգտուեցանք իր միտքէն, զոր բարութեամբ ի սպաս դրաւ անիկա այս հաստատութեան. տուաւ մեզի իր միտքին ոսկին. առաքելական այն խօսքին համեմատ թէ՛ բարձր և ոսկի ոչ ունիմ, այլ զոր ունիմա տաց». ու տուաւ մեզի իր մտաւորական հարստութենէն որ լաւագոյն կերպով կը փոխարկուէի նաեւ նիւթական, երբ տուողը գիտէ աղետութեամբ տալ զայն, եւ ընդունողը՝ աղետութեամբ ընդունի: Աստ'ը համար է որ իր իմացական տաղանդին տուրքը շուտով փոխարկուեցաւ մեր մէջ նիւթական տաղանդի պտուղին, քանի որ իր շնորհիւ կազմակերպուած պիտոճէին միջոցաւ, մինչև մեր ելմտական տարեգլուխը, պիտի շահարկուած Ըլլայ աւելի քան 5000 ոսկւոյ խնայողութեան օգուտ մը, յօգուտ մեր տնտեսական դրութեան: Եւ ահա անո՛ր համար է որ իր բարեկամի համեստ գիրքին մէջ իսկ բարեբաւի մը արժանիքովը կը մեկնի մեր մօտէն: Ապա խօսեցան նաև Տ. Մկրտիչ եւ Տ. Սմբատ Սրբազանները, առաջինը՝ Ս. Աթոռոյ անցեալին պատմական օրինակներով, երկրորդը ներկայի իրական փաստերով: Աշակերտները երգեցին, իսկ ամէնուն պատասխանեց Ոսկան Պէյ, ջերմ շնորհակալութեան եւ փորձառական թելադրութեանց խորհրդածութիւններով:

● Դշ. 14 Դեկտ. — Ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր, կայարան գացին Թարգման Տ. Պարգե վրդ. և քարտուղար Պ. Կարապետ Հինգլեան՝ յուղարկ Դերմանիոյ Ընդհ. Հիւպատոս Պ. Նորգի, որ Սիամի մայրաքաղաքը կը մեկնէր պաշտօնի բարձրացումով:

● Եշ. 15 Դեկտ. — Լուր առնուեցաւ թէ Յոպպէ պատահած բաւական մեծ հրդեհէ մը ազդուած է նաև վանուցս կալուածներէն մին, շուրջ 100 ոսկի արժողութեամբ ֆառով մը:

● Ուր. 16 Դեկտ. Դիւանապետ Պ. Կ. Նուրեան Տնօրէն ժողովոյ կողմէ Յոպպէ գնաց հրդեհի մեր ֆառին եւ կալուածական ուրիշ գործերու քննութեան համար:

● Դշ. 20 Դեկտ. — Ս. Պատրիարքը եւ Տ. Սմբատ Սրբազան, Դիւանապետ Պ. Կ. Նուրեանի հետ Բեիդեհէմ գացին վանքապատկան գետին մը քննութեան համար:

● Դշ. 21 Դեկտ. — Ոսկան Պէյ Մարտիկեան մեկնեցաւ Եգիպտոս: Ս. Պատրիարքը եւ Սրբազան Եպիսկոպոսները առաւօտուն ողջերթի այցելութիւն տուին իր բնակած յարկարաժինին մէջ: Աւագ դրան առջև բովանդակ միաբանութիւնը և պաշտօնէութիւնը և ժառանգաւորաց և Ս. Թարգմանչաց վարժարանի սաները ողջեր-

թի պատիւները ընծայեցին Ն. Վանստեթեան, որ ճամբայ ելաւ ամէնուն խանդավառ ծափող ջոշներուն մէջ: Մինչեւ Լիւզ իրեն ընկերացան Տ. Մուշեղ եւ Տ. Դաւիթ վարդապետներ:

● Նոյն օրը, Ս. Պատրիարքը եւ Տ. Մեսրոպ եւ Տ. Սմբատ Սրբազանները Երիբով գացին ի տես Տ. Մատթէոս Սրբազանի, որ առողջական պատճառաւ հոն փոխադրուած էր ատենէ մը ի վեր:

● Եւ. 22 Դեկտ. — Շնորհակալութեամբ բտացուեցաւ Ս. Աթոռոյ Զնդկահայ բարերարներէն Պ. Պետրոս Կրէթի իւզանկար մեծ կենդանագիրը, որ զնազուցեցաւ պատուոյ դահլիճին մէջ, աղնուատում Լազարեան բարերարներու հարգին:

● Եր. 24 Դեկտ. — Լատինական Ծնունդի տօնին առթիւ, Թարգման Տ. Պարգեւ, Տ. Դաւիթ, Տ. Գեղամ վարդապետներ եւ զիւանապետ Պ. Նուրեան, ըստ սովորութեան Բնիկներէմ գացին, իրաւակցական հակողութեան համար:

— Տ. Տիրան վրդ. մեկնեցաւ Յօպէէ, տեղւոյն Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյ տօնին առթիւ պատարագելու եւ քարոզելու համար:

● Բշ. 26 Դեկտ. — Լատինական Ծնունդի տօնին առթիւ, Ս. Պատրիարքը, ըստ սովորութեան, Սրբազան եպիսկոպոսաց եւ վարդապետներու ընկերակցութեամբ հանդիսական թափօրով այցելութեան գնաց Ֆրանչիսկան միարանութեան, Լատինաց պատրիարքարանը եւ Անկիլքան եպիսկոպոսին, եւ ընդունուեցաւ սիրալիւր մեծարանքով:

● Աւր. 30 Դեկտ. — Ի բացակայութեան Դպտներու եպիսկոպոսին, իր փոխանորդը եւ վարդապետ մը այցելեցին Ս. Պատրիարքին:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՒ ԲԵՄԱԿԱՆ

Եր. 3 Դեկտ. — Ս. Կուսին Ընծայման տօնին առթիւ, կիրակամուտի ժամերգութիւնը եւ նախատօնակը կատարուեցաւ Ս. Յակոբեանց տաճարին մէջ հանդիսապետութեամբ Տ. Մեսրոպ Սրբազանի:

● Կիր. 4 Դեկտ. — Յջողդ օրը Միարանութիւնը գնաց Դեթսեմանի եւ «Հրաշափառ» թափօրէն վերջ Տ. Մեսրոպ Սրբազան հանդիսի պատարագի նոյն սրբավայրին մէջ, եւ քարոզեց Նիւթունենայով օրուան տօնին գաղափարը. բացատրեց թէ ծնողները ո՛րչափ սուր պարտականութիւն մը կատարած կ'ըլլան իրենց զաւակներուն սրտին մէջ, անոնց մատաղ հասակէն, տպաւորելով Աստուծոյ սէրը, եւ այսպէս կանուխէ պատրաստելով զանոնք իրենց ամբողջ կեանքը ընծայելու աստուածանուէր կոչումի մը:

● Կիր. 11 Դեկտ. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Յարութեան տաճարի Զայկական Գողգոթայի վերնամատուռին մէջ. ժամարարն էր Տ. Նորայր վարդապետ. քարոզեց Տ. Դաւիթ վրդ., քնարան առնելով Աւետարանի օրուան ընթերցումէն «ոչ եթէ ի մթերից ընչից ուրուք են կեանք նոր» խօսքը. բացատրեց թէ հարստութեան արժէքը պէտք է փնտռել ոչ թէ անոր քանակին, այլ անոր գործածութեան եղանակին մէջ. եւ թէ ճշմարիտ հա-

րուստը ան է որ գիտէ քարոյական նպատակներու արդիւնաւորման միջոց զարմնել իր Նիւթական կարողութիւնը:

● Եւ. 15 Դեկտ. — Ս. Պատրիարքը բաճանալարաւ պատարագեց Ս. Աստուածածնի Դերեգմանին վրայ. ի Դեթսեմանի, իր ծնողացը եւ հանգուցեալ ընտանեկան պարագայից հոգւոյն հանգստեան համար. իր Սիրվարդ քրոջ մահուան երկրորդ տարեկիցին առթիւ:

● Եր. 17 Դեկտ. — Հանդիսի կատարուեցաւ տօնախմբութիւնը Առաջին Լուսաւորաց, Բաղէոս եւ Բարթողիմէոս առաքեալներու. Ս. Պատրիարքը եւ Միարանութիւնը շնորհաւորական այցելութեամբ պատուեցին ծերունի հայրենասէր Ֆեռնուզի Տ. Բարթողիմէոս վրդ.ը, որ տարիներէ ի վեր հիւրաբար աստ կը գտնուի:

● Կիր. 18 Դեկտ. — Ս. Յակոբայ տաճարին մէջ պատարագեց Տ. Գէորգ վրդ. քարոզեց Տ. Դարեգին վրդ. Նիւթ առնելով Աւետարանի օրուան ընթերցումէն. վերումեց անպատիւ թգնիկին առաքարացատրեց թէ Նախախնամութիւնը ինչ հրաշալի պատեհութիւններ տրամադրած է մարդուն՝ իր կեանքը հոգեւորապէս արդիւնաւորելու համար Աստուծոյ Թագաւորութեան դաշտին մէջ. եւ յետոյ անդրադառնալով Սեյովմի աշտարակի արկածին զո՞ գացածներու պատահարին՝ մատնանշեց թէ քրիստոնեան կեանքի ամէն մէկ դէպքէն պէտք է աստուածային ազդարարութեան խրատ մը կամ դաս մը գիտնայ քաղել:

● Կիր. 25 Դեկտ. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Հրեշտակապետաց տաճարին մէջ. ժամարարն էր Տ. Կիւրեղ վրդ. քարոզեց Տ. Սիոն վրդ., որ Աւետարանի օրուան ընթերցումէն առնելով իր Նիւթը, խօսեցաւ խոնարհութեան առաքինութեան վերայ. բացատրեց թէ սրտի եւ մտքի ճշմարիտ քարծրութիւնն է միայն որ իրապէս խոնարհ կ'ընէ մարդը իր կեանքին մէջ. հին եւ նոր դէմքերու օրինակով զեղեցիկ կերպով հաստատեց այս սկզբունքը:

ՆՈՒՐԻՍՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ կ'արձանագրենք հետեւեալ նուէրներ:

Ձեռագրաց Մասնագորհունք

Բարեպաշտուհի Տիկին Մառի Զ. Իւրիկեան Գանիւրէյի՝ ի յիշատակ իր հանգուցեալ ծնողաց նուիրեց զպստէն մէկ գրչագիր Աղօրամասեան, ձեռամբ իր ջանքերէցին՝ Արծ. Տէր Պապ Գննյ. Մ. Խաչիկեանի:

Բարեպաշտական

Եունիքն Սիրիի Զայոց Զոգեւոր հովիւ Զոգ. Տ. Մամբէ Ի. Վրդ. Դալմատեանի միջոցաւ Ս. Աթոռ դրուած են հետեւեալ բարեպաշտական նուէրներ. Պր. Գառնիկ Աւեսիսեան 5 ռուբլ, Տիկ. Պայծառ Մկրտիչեան 10 ռուբլ, Տիկ. Փերոյ Զաւարսեան 10 ռ., Տիկ. Զ. Աննա Շահբազեան 5 ռ., Տիկ. Լուսիա Տէսեան 5 ռ., Տիկ. Աննա Բաօսեան 10 ռ., Լուսիա Մուրաշեան 1 ռ., զումար 46 ռուբլ. — Նոյնպէս՝ Աղեմանգրիաւէն Տիկ. Պապեանի Գ. Ճէրեան 1 եղ. ռուբլ, եւ Լիւմայէն (Բեռլ) Պր. Պ. Շէրիսեան 0,50 ռ.: